

Sygn. akt III APa 11/18

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 lipca 2018 r.

Sąd Apelacyjny w Lublinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący - Sędzia	SA Elżbieta Gawda
Sędziowie:	SA Barbara Mazurkiewicz-Nowikowska SA Małgorzata Rokicka-Radoniewicz (spr.)
Protokolant: p.o. protokolanta sądowego Sylwia Zawadzka	

po rozpoznaniu w dniu 4 lipca 2018 r. w Lublinie

sprawy W. G.

przeciwko J. K. prowadzącemu działalność gospodarczą pod nazwą (...) J. K. z siedzibą w W.

o diety i ryczałty z tytułu podróży służbowych oraz ekwiwalent za niewykorzystany urlop wypoczynkowy

na skutek apelacji J. K. prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą (...) J. K. z siedzibą w W.

od wyroku Sądu Okręgowego w Siedlcach

z dnia 16 marca 2018 r. sygn. akt IV P 5/15

I. oddala apelację;

II. zasądza od J. K. prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą (...) J. K. z siedzibą w W. na rzecz W. G. kwotę 3037,50 (trzy tysiące trzydzieści siedem 50/100) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu za II instancję.

Małgorzata Rokicka-Radoniewicz Elżbieta Gawda Barbara Mazurkiewicz-Nowikowska

Sygn. akt III APa 11/18

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 24 czerwca 2015 r. W. G. domagał się zasądzenia od J. K., prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą K. J. (...) w W., na rzecz powoda: kwoty 91 235 złotych tytułem niewypłaconych diet za odbyte podróże służbowe za okres od 2 stycznia 2012 r. do 5 lutego 2015 r., kwoty 72 090 złotych tytułem niewypłaconego ryczałtu za noclegi za odbyte podróże służbowe za okres od 2 stycznia 2012r. do 5 lutego 2015 r. wraz z ustawowymi odsetkami od łącznych miesięcznych kwot tytułem diet i ryczałtu za noclegi za każdy miesiąc trwania stosunku pracy – od 11

dnia każdego miesiąca do dnia zapłaty, a także kwoty 8570,64 złotych tytułem ekwiwalentu za niewykorzystany urlop wypoczynkowy za okres od 1 stycznia 2011 r. do 31 maja 2015 r. wraz z odsetkami ustawowymi liczonymi od 1 czerwca 2015 r. do dnia zapłaty. Nadto powód wniósł o zasądzenie od pozwanego na jego rzecz kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych.

Pozwany J. K. nie uznał powództwa i wniósł o jego oddalenie oraz zasądzenie od powoda na jego rzecz kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego wg norm prawem przepisanych.

W dniu 11 września 2017 r. wpłynęło pismo pełnomocnika powoda datowane na 6 września 2017 r. rozszerzające powództwo o zapłatę diet z tytułu podróży służbowych do kwoty 94469,34 złotych oraz ryczałtów za noclegi do kwoty 77109,20 złotych, a także ekwiwalentu pieniężnego za niewykorzystany urlop wypoczynkowy do kwoty 9 586,40 złotych.

W dniu 16 października 2017 r. wpłynęło do akt sprawy pismo pełnomocnika powoda zawierające dalsze rozszerzenie powództwa o zapłatę ryczałtów za noclegi z kwoty 77 109,20 złotych do kwoty 77 173,47 złotych.

Po dokonanych rozszerzeniach powództwa, dochodzone przez powoda roszczenie wyniosło łącznie 181 229,21 złotych.

Pozwany wnosił o oddalenie powództwa w całości.

Wyrokiem z dnia 16 marca 2018 r. Sąd Okręgowy w Siedlcach w pkt. I zasądził od pozwanego J. K. na rzecz powoda W. G. kwotę 150 398,21 złotych tytułem diet i ryczałtów za podróże służbowe wraz z odsetkami od niżej wymienionych kwot:

- 898,83 złotych za okres od 11 lipca 2012 r. do 31 grudnia 2015 r. w wysokości odsetek ustawowych i za okres od 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie;

- 4 819,89 złotych za okres od 11 sierpnia 2012 r. do 31 grudnia 2015 r. w wysokości odsetek ustawowych i za okres od 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie,

- 3 561,37 złotych za okres od 11 września 2012 r. do 31 grudnia 2015 r. w wysokości odsetek ustawowych i za okres od 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie;

- 1 919,31 złotych za okres od 11 października 2012 r. do 31 grudnia 2015 r. w wysokości odsetek ustawowych i za okres od 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie;

- 3 186,83 złotych za okres od 11 listopada 2012 r. do 31 grudnia 2015 r. w wysokości odsetek ustawowych i za okres od 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie;

- 4 797,95 złotych za okres od 11 grudnia 2012 r. do 31 grudnia 2015 r. w wysokości odsetek ustawowych i za okres od 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie;

- 2 895,70 złotych za okres od 11 stycznia 2013 r. do 31 grudnia 2015 r. w wysokości odsetek ustawowych i za okres od 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie;

- 3 463,59 złotych za okres od 11 lutego 2013 r. do 31 grudnia 2015 r. w wysokości odsetek ustawowych i za okres od 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie;

- 4 826,56 złotych za okres od 11 marca 2013 r. do 31 grudnia 2015 r. w wysokości odsetek ustawowych i za okres od 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie;

- 6 714,19 złotych za okres od 11 kwietnia 2013 r. do 31 grudnia 2015 r. w wysokości odsetek ustawowych i za okres od 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie;

- 5 450,54 złotych za okres od 11 maja 2013r. do 31 grudnia 2015r. w wysokości odsetek ustawowych i za okres od 1 stycznia 2016r. do dnia zapłaty w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie,
- 6 569,55 złotych za okres od 11 czerwca 2013r. do 31 grudnia 2015r. w wysokości odsetek ustawowych i za okres od 1 stycznia 2016r. do dnia zapłaty w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie,
- 3 053,81 złotych za okres od 11 lipca 2013 r. do 31 grudnia 2015 r. w wysokości odsetek ustawowych i za okres od 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie;
- 3 935,51 złotych za okres od 11 sierpnia 2013r. do 31 grudnia 2015r. w wysokości odsetek ustawowych i za okres od 1 stycznia 2016r. do dnia zapłaty w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie;
- 4 012,58 złotych za okres od 11 września 2013 r. do 31 grudnia 2015 r. w wysokości odsetek ustawowych i za okres od 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie;
- 5 271,73 złotych za okres od 11 października 2013 r. do 31 grudnia 2015 r. w wysokości odsetek ustawowych i za okres od 1 stycznia 2016r. do dnia zapłaty w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie;
- 7 451,57 złotych za okres od 11 listopada 2013 r. do 31 grudnia 2015 r. w wysokości odsetek ustawowych i za okres od 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie,
- 5 955,02 złotych za okres od 11 grudnia 2013r. do 31 grudnia 2015r. w wysokości odsetek ustawowych i za okres od 1 stycznia 2016r. do dnia zapłaty w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie;
- 3 399,36 złotych za okres od 11 stycznia 2014 r. do 31 grudnia 2015 r. w wysokości odsetek ustawowych i za okres od 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie;
- 3 333,93 złotych za okres od 11 lutego 2014 r. do 31 grudnia 2015 r. w wysokości odsetek ustawowych i za okres od 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie;
- 4 835,25 (cztery tysiące osiemset trzydzieści pięć złotych dwadzieścia pięć groszy) za okres od 11 marca 2014r. do 31 grudnia 2015r. w wysokości odsetek ustawowych i za okres od 1 stycznia 2016r. do dnia zapłaty w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie;
- 5 107,22 złotych za okres od 11 kwietnia 2014 r. do 31 grudnia 2015 r. w wysokości odsetek ustawowych i za okres od 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie;
- 4 706,52 złotych za okres od 11 maja 2014r. do 31 grudnia 2015r. w wysokości odsetek ustawowych i za okres od 1 stycznia 2016r. do dnia zapłaty w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie;
- 6 832,48 złotych za okres od 11 czerwca 2014 r. do 31 grudnia 2015 r. w wysokości odsetek ustawowych i za okres od 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie;
- 5 403,72 złotych za okres od 11 lipca 2014 r. do 31 grudnia 2015 r. w wysokości odsetek ustawowych i za okres od 1 stycznia 2016r. do dnia zapłaty w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie;
- 1 285,85 złotych za okres od 11 sierpnia 2014 r. do 31 grudnia 2015 r. w wysokości odsetek ustawowych i za okres od 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie;
- 7 763,85 złotych za okres od 11 września 2014 r. do 31 grudnia 2015 r. w wysokości odsetek ustawowych i za okres od 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie;
- 6 288,33 złotych za okres od 11 października 2014 r. do 31 grudnia 2015 r. w wysokości odsetek ustawowych i za okres od 1 stycznia 2016r. do dnia zapłaty w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie;

- 6 346,76 złotych za okres od 11 listopada 2014 r. do 31 grudnia 2015 r. w wysokości odsetek ustawowych i za okres od 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie;

- 6 592,49 złotych za okres od 11 grudnia 2014 r. do 31 grudnia 2015 r. w wysokości odsetek ustawowych i za okres od 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie;

- 5 507,35 złotych za okres od 11 stycznia 2015 r. do 31 grudnia 2015 r. w wysokości odsetek ustawowych i za okres od 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie;

- 2 090,35 złotych za okres od 11 lutego 2015 r. do 31 grudnia 2015 r. w wysokości odsetek ustawowych i za okres od 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie;

- 2 120,22 złotych za okres od 11 marca 2015 r. do 31 grudnia 2015 r. w wysokości odsetek ustawowych i za okres od 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie;

W pkt. II wyroku Sąd Okręgowy zasądził od pozwanego J. K. na rzecz powoda W. G. kwotę 9 586,40 złotych brutto tytułem ekwiwalentu za niewykorzystany urlop wypoczynkowy wraz z odsetkami za okres od 1 czerwca 2015 r. do 31 grudnia 2015 r. w wysokości odsetek ustawowych i za okres od 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie,

W pkt. III wyroku Sąd Okręgowy oddala powództwo w pozostałej części.

W pkt. IV wyroku Sąd Okręgowy zasądza od pozwanego J. K. na rzecz powoda W. G. kwotę 3 812 (trzy tysiące osiemset dwanaście) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania.

W pkt. V wyroku Sąd Okręgowy nakazał pobrać od pozwanego J. K. na rzecz Skarbu Państwa (kasy Sądu Okręgowego w Siedlcach) kwotę 7 062 złote tytułem części nieuiszczonych kosztów sądowych,

W pkt. VI wyroku Sąd Okręgowy przejął w pozostałej części nieuiszczone koszty sądowe na rachunek Skarbu Państwa.

W pkt. VI wyrokowi w pkt I nadał rygor natychmiastowej wykonalności do kwoty 1 750 złotych.

Swoje rozstrzygnięcie Sąd Okręgowy oparł na następujących podstawach faktycznych i rozważaniach prawnych.

Pozwany J. K. od 3 stycznia 2007 r. prowadzi pozarolniczą działalność gospodarczą w zakresie transportu drogowego towarów. Działalność tę prowadzi pod nazwą K. J. (...), a siedziba firmy mieści się w W. (...), gmina W., powiat (...). Pozwany wykonuje przewozy osobiście, a także zatrudnia w tym celu pracowników. W dniu 7 maja 2010 r. pozwany zawarł umowę o pracę z powodem W. G.. Zgodnie z w/w umową powód został zatrudniony przez pozwanego na czas nieokreślony w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku kierowcy samochodów ciężarowych. Powód miał wykonywać pracę na terytorium Polski, Państw Unii Europejskiej, Federacji Rosyjskiej oraz Białorusi, w równoważnym systemie czasu pracy, z uwzględnieniem maksymalnych norm dobowych, tygodniowych oraz w okresie rozliczeniowym - przewidzianych w ustawie z 16 kwietnia 2004 r. o czasie pracy kierowców. Strony umowy przewidziały, że za wykonaną pracę powód będzie otrzymywał wynagrodzenie zasadnicze w wysokości 1 317 złotych brutto miesięcznie, a także że przysługuje mu urlop wypoczynkowy w wymiarze 26 dni w ciągu roku kalendarzowego (umowa o pracę z 7 maja 2010 r.).

W toku zatrudnienia strony zawierały aneksy do umowy o pracę z 7 maja 2010 r., mocą których z początkiem każdego kolejnego roku kalendarzowego podwyższały wynagrodzenie zasadnicze powoda do kwoty minimalnego wynagrodzenia za pracę. Ostatni aneks do umowy o pracę zawartej w dniu 7 maja 2010 r. oznaczony numerem 5 strony spisały z dniem 31 grudnia 2014 r. Przewidziały w nim, że od 1 stycznia 2015 r. wynagrodzenie zasadnicze powoda będzie wynosiło 1 750 złotych brutto miesięcznie.

Powód pozostawał w zatrudnieniu u pozwanego do 31 maja 2015 r. Stosunek pracy między stronami ustał na skutek wypowiedzenia umowy o pracę przez pozwanego w piśmie z 10 lutego 2015 r. z powodu – jak wskazano w piśmie - redukcji zatrudnienia i związanej z tym likwidacji stanowiska kierowcy samochodów ciężarowych w transporcie międzynarodowym. W okresie wypowiedzenia umowy o pracę – od 11 lutego 2015 r. do 31 maja 2015 r. powód nie świadczył pracy z powodu choroby.

W okresie zatrudnienia u pozwanego powód wykonywał przewozy towarów na teren Federacji Rosyjskiej. Przewozy te wykonywał samochodami ciężarowymi marki D. i S.. Za wykonywaną pracę powód otrzymywał przewidziane w umowie o pracę wynagrodzenie zasadnicze. Ponadto strony umówiły się, że za każdy wykonany kurs powód otrzymywał będzie od pozwanego dodatkowo kwotę 1 400 złotych, a w późniejszym okresie kwotę 1 250 złotych, a także 150 złotych za postój poczynając od 3. dnia takiego postoju. Pozwany nie prowadził dokumentacji osobowej i płacowej powoda, nie wystawiał powodowi dokumentów w postaci poleceń wyjazdów służbowych, a po powrocie powoda z danej trasy nie naliczał świadczeń z tytułu podróży służbowej. Polecenia odbycia podróży służbowej były wydawane powodowi ustnie przez pozwanego lub jego brata T. K. – nieformalnego współpracownika i pełnomocnika pozwanego. U pozwanego nie obowiązywał regulamin wynagradzania. Na potrzeby dokumentowania podróży służbowych powód prowadził zeszyt, w którym odnotowywał datę dzienną wyjazdu i powrotu z podróży oraz wydatki poniesione w toku podróży związane z opłatami drogowymi, opłatami za paliwo, parking, telefon i inne wydatkowane w toku przejazdu oraz zamieszczał uwagi związane z trasą np. wymianę waluty, zaistniałe usterki. Na opisane wydatki powód otrzymywał od pozwanego przed każdym wyjazdem zaliczkę w rublach, dolarach lub euro, z której rozliczał się po powrocie z trasy. W prowadzonym zeszycie powód odnotowywał również fakt otrzymania od pozwanego kwoty 1 400 złotych lub 1250 złotych z adnotacją „trasa” lub „kurs”, a niekiedy również fakt otrzymania kwoty 150 złotych „za 3 dobę postoju”. Umówione środki wypłacał powodowi pozwany lub członkowie jego rodziny np. szwagierka M. K. (1), brat T. K.. Środki te wypłacane były powodowi w siedzibie firmy lub dowożone były powodowi do miejsca jego zamieszkania. Powód nie kwitował pozwanemu, który nie sporządzał list płac, odbioru pieniędzy tytułem wynagrodzenia zasadniczego i zapłaty za kurs - poza w/w wpisami w zeszycie. Pozwany nie naliczał i nie wypłacał powodowi diet z tytułu odbywanych podróży służbowych, a także ryczałtów za noclegi. Powód w czasie podróży służbowych nocował w kabinie samochodu, na znajdującej się tam leżance. W okresie zatrudnienia powód korzystał z urlopu wypoczynkowego od 25 maja 2012 r. do 17 czerwca 2012 r., był to urlop za 2010 r. Za kolejne lata zatrudnienia, tj. w okresie od 1 stycznia 2011r. do 31 maja 2015r. powód nie korzystał z urlopu wypoczynkowego.

Na zobowiązanie Sądu do złożenia akt osobowych powoda oraz dokumentacji płacowej pozwany przedłożył trzy aneksy do umowy o pracę, tj. aneks nr 3, 4 i 5, pismo o wypowiedzeniu umowy o pracę z 10 lutego 2015r. oraz świadectwo pracy z 1 czerwca 2015r., a także dwa dokumenty zatytułowane: „Lista płac za rok 2013” opatrzony datą 31 grudnia 2013 r. i „Lista płac za rok 2014” opatrzony datą 31 grudnia 2014 r., zawierające wykaz miesięcznych kwot wynagrodzenia netto oraz diet i zwrotu kosztów podróży, które miały być wypłacone powodowi. Na dokumencie datowanym na 31 grudnia 2013 r. widnieje skrócony podpis powoda (parafa) z adnotacją o otrzymaniu wymienionych kwot, a na dokumencie datowanym na 31 grudnia 2014 r. widnieje parafa mająca jedynie odwzorowywać podpis powoda, ale z wysokim prawdopodobieństwem nie nakreślona ręką powoda. Nadto pozwany złożył kopię dokumentu zatytułowanego: „Lista płac za rok 2012”, opatrzony datą 31 grudnia 2012 r., zawierającą wykaz miesięcznych kwot wynagrodzenia netto oraz diet i zwrotu kosztów podróży, które miały być wypłacone powodowi.

Przedstawiony stan faktyczny dotyczący zatrudnienia powoda oraz rozliczeń między stronami Sąd ustalił częściowo na podstawie zeznań świadków: I. S. (1), T. W., M. K. (2), M. K. (1), E. K., T. K., M. K. (3) oraz częściowo na podstawie zeznań stron.

Na podstawie opinii biegłej księgowej A. D. Sąd ustalił, że należności powoda w postaci diet z tytułu podróży służbowych odbywanych na rzecz pozwanego w okresie od 2 stycznia 2012 r. do 5 lutego 2015 r. wynoszą 91208,44 złotych, a w postaci ryczałtu za noclegi w w/w okresie - 76 807,83 złotych, co łącznie stanowi 168016,27 złotych, przy czym kwota nieprzedawnionych należności z obu powyższych tytułów wynosi 150 398,21 złotych. Natomiast należność

powoda z tytułu ekwiwalentu pieniężnego za niewykorzystany urlop wypoczynkowy za rok 2011, 2012, 2013, 2014 i za okres od 1 stycznia 2015r. do 31 maja 2015r. wynosi 9 586,40 złotych brutto.

W ocenie Sądu Okręgowego roszczenie powoda W. G. o zapłatę należności z tytułu diet i ryczałtów za noclegi za okres okazało się co do zasady słuszne i jako takie podlegało uwzględnieniu w łącznej kwocie 150398,21 złotych wraz z ustawowymi odsetkami od miesięcznych kwot należności, wyszczególnionych w wyroku, płatnych od 11 dnia każdego miesiąca do dnia zapłaty. Wskazana kwota stanowi sumę kwot diet i ryczałtów za noclegi wyliczonych przez biegłą księgową A. D. w złożonej opinii poczynając od podróży odbytej przez powoda w okresie od 18 czerwca 2012 r. do 22 czerwca 2012 r. i kończąc na ostatniej podróży odbytej przez powoda w okresie zatrudnienia u pozwanego, tj. od 30 stycznia 2015 r. do 5 lutego 2015 r.

Ponad kwotę 150398,21 złotych roszczenie powoda polegało oddaleniu z uwagi na podniesiony przez pozwanego zarzut przedawnienia. Jak wynika z pozwu roszczenie powoda o należności z tytułu diet i podróży służbowych obejmowało okres poczynając od 2 stycznia 2012 r. Zgodnie z art. 291§1 k.p. roszczenia ze stosunku pracy ulegają przedawnieniu z upływem 3 lat od dnia, w którym roszczenie stało się wymagalne. Powód wskazał, że termin płatności wynagrodzenia i innych należności ze stosunku pracy przypadał u pozwanego na 10-dzień następnego miesiąca kalendarzowego i dlatego żądał zapłaty odsetek od kwot należności w postaci diet i ryczałtu za noclegi z tytułu podróży służbowych odbytych w danym miesiącu kalendarzowym poczynając od 11 dnia następnego miesiąca kalendarzowego. Stanowisko takie pozostaje w zgodzie z dyspozycją przepisu art. 85 § 2 k.p., zgodnie z którym wynagrodzenie za pracę płatne raz w miesiącu wypłaca się z dołu, niezwłocznie po ustaleniu jego pełnej wysokości, nie później jednak niż w ciągu pierwszych 10 dni następnego miesiąca kalendarzowego. Mając na uwadze powyższe uregulowania wskazujące na datę wymagalności roszczenia i termin przedawnienia roszczeń, a także żądanie powoda sięgające miesiąca stycznia 2012 r. oraz datę wniesienia przez powoda powództwa o zapłatę należności z tytułu diet i ryczałtów za noclegi w dniu 25 czerwca 2015 r. Sąd doszedł do przekonania, że oddaleniu jako przedawnione podlega roszczenie powoda o zapłatę w/w należności z tytułu podróży służbowych za miesiące od stycznia 2012 r. do maja 2012 r. Terminy przedawnienia w/w należności upłynęły bowiem odpowiednio w dniu 10 lutego 2012 r. (za styczeń 2012 r.), 10 marca 2012 r. (za luty 2012 r.), 10 kwietnia 2012 r. (za marzec 2012r.), 10 maja 2012 r. (za kwiecień 2012 r.) i 10 czerwca 2012 r. (za maj 2012 r.). Dlatego też zasądzeniu od pozwanego na rzecz powoda podlegały należności z tytułu diet oraz ryczałtów za noclegi za okres od czerwca 2012 r. do lutego 2015 r. w wysokości wyliczonej ostatecznie przez biegłą księgową w uzupełniającej opinii z 27 września 2017 r. W pozostałej części, tj. ponad kwoty ustalone przez biegłą księgową oraz w odniesieniu do należności przedawnionych – za miesiące styczeń 2012 r. - maj 2012 r. powództwo o zapłatę należności z tytułu diet i ryczałtów za noclegi podlegało oddaleniu.

Jako materialnoprawną podstawę roszczeń powoda o zapłatę należności z tytułu diet oraz ryczałtów za noclegi Sąd Okręgowy wskazał na przepis art.2 pkt 7 ustawy z 16 kwietnia 2004r. o czasie pracy kierowców (t.j. Dz.U. z 2012 r., poz. 1155), obowiązujący od 3 kwietnia 2010 r., w myśl którego podróż służbowa to każde zadanie służbowe polegające na wykonywaniu, na polecenie pracodawcy przewozu drogowego poza miejscowość, będącą jego siedzibą lub wyjazd poza tę miejscowość, w celu wykonania przewozu drogowego. W myśl zaś art.4 powołanej ustawy, w zakresie w niej nieuregulowanym stosuje się przepisy ustawy z 26 czerwca 1974r. - Kodeks pracy. Dalej, jak stanowi art.77⁵§ 1 k.p., pracownikowi wykonującemu na polecenie pracodawcy zadanie służbowe poza miejscowością, w której znajduje się siedziba pracodawcy, lub poza stałym miejscem pracy przysługują należności na pokrycie kosztów związanych z podróżą służbową. Warunki wypłacania należności z tytułu podróży służbowej pracownikowi zatrudnionemu u innego pracodawcy niż państwowa lub samorządowa jednostka sfery budżetowej, określa się w układzie zbiorowym pracy lub w regulaminie wynagradzania albo w umowie o pracę, jeżeli pracodawca nie jest objęty układem zbiorowym pracy lub nie jest obowiązany do ustalenia regulaminu wynagradzania (§ 3 powyższego przepisu). Art.77⁵§ 5 k.p. stanowi, że w sytuacji, gdy układ zbiorowy pracy, regulamin wynagradzania lub umowa o pracę nie regulują warunków wypłacania należności z tego tytułu – tak jak w przypadku pozwanego, u którego nie obowiązuje regulamin wynagradzania i który w umowie o pracę z powodem nie zawarł postanowień dotyczących należności z tytułu podróży służbowych - pracownikowi przysługują należności na pokrycie kosztów podróży służbowej wg przepisów wykonawczych, o których mowa w § 2 przepisu, tj. rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z 19 grudnia

2002 r. w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej poza granicami kraju, a także zastępującego je od 1 marca 2013 r. rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z 29 stycznia 2013 r. w sprawie należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej. Zgodnie z obowiązującym do końca lutego 2013 r. § 2 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z 19 grudnia 2002 r. w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej poza granicami kraju, a także zgodnie z zastępującym je od 1 marca 2013 r. rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z 29 stycznia 2013 r. w sprawie należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej - z tytułu podróży odbywanej w miejscu i terminie określonym przez pracodawcę pracownikowi przysługują diety oraz zwroty kosztów noclegów. Dieta jest przeznaczona na pokrycie kosztów wyżywienia i inne drobne wydatki. Wysokości diet za dobę podróży w poszczególnych państwach jest określona w załącznikach do ww. rozporządzeń. Z kolei zgodnie z §9 w/w rozporządzenia z 19 grudnia 2002 r. oraz §16 obecnie obowiązującego rozporządzenia z 29 stycznia 2013 r. za nocleg przysługuje pracownikowi zwrot kosztów w wysokości stwierdzonej rachunkiem, w granicach ustalonego na ten cel limitu określonego w załączniku do rozporządzenia. W razie zaś nieprzedłożenia rachunku za nocleg, pracownikowi przysługuje ryczałt w wysokości 25% limitu. Oba rozporządzenia wykluczają jednak możliwość zwrotu pracownikowi kosztów wydatkowanych na nocleg czy ryczałtu na jego pokrycie, jeżeli pracodawca lub strona zagraniczna zapewniła pracownikowi bezpłatny nocleg.

Odnosząc powyższe uregulowania do okoliczności sprawy Sąd Okręgowy stwierdził, że roszczenie powoda o zasądzenie od pozwanego na jego rzecz nieprzedawnionych należności z tytułu diet oraz ryczałtu za noclegi zasługiwało na uwzględnienie.

Zapewnienie pracownikowi możliwości nocowania w kabinie samochodu nie stanowi zapewnienia pracownikowi bezpłatnego noclegu w rozumieniu przepisów w/w rozporządzenia. Sąd podzielił w tym zakresie pogląd wyrażony przez skład Siedmiu Sędziów Sądu Najwyższego w uchwale z 12 czerwca 2014 r. w sprawie II PZP 1/14, Lex nr 1469181, a także w wyroku tego Sądu z 10 września 2013 r., w sprawie I PK 71/13, Lex nr 1427710.

Sąd dał wiarę twierdzeniom pozwanego, że poza wynagrodzeniem zasadniczym wypłacał powodowi kwotę 1400 złotych, a później 1250 złotych za każdy zrealizowany kurs, co zresztą ostatecznie przyznał również powód w toku zeznań w charakterze strony oraz co znajduje potwierdzenie w zeszytach prowadzonych przez powoda, w których dokumentował on przebieg podróży służbowych. Za niewiarygodne znalazł natomiast twierdzenia pozwanego i powołanych przez niego świadków w osobach bliskich pozwanego: jego brata T. K., szwagierki M. K. (1), matki E. K., brata ciotecznej M. K. (3) - że wypłata na rzecz powoda kwoty 1400 złotych lub 1250 złotych za kurs była realizowana tytułem diet i ryczałtu za noclegi za podróże służbowe.

Co do zeznań pozostałych świadków, to niewiele wniosły do ustaleń Sądu w zakresie wypłacanych powodowi należności i tytułu tych wypłat.

Pozwany nie wystawiał powodowi poleceń wyjazdu służbowego, a po powrocie powoda z podróży nie naliczał należności powoda z tytułu diet i ryczałtu za noclegi. W tych okolicznościach nieuzasadniona była argumentacja pozwanego, że wypłacana powodowi za każdy kurs taka sama kwota w wysokości 1400 złotych lub 1250 złotych była wypłacana tytułem realizacji należności za podróże służbowe. Do wniosku takiego prowadzi również wprost analiza treści zeznań pozwanego i w/w świadków, którzy zgodnie wskazywali, że w/w stałe kwoty były wypłacane powodowi za realizację danego kursu. Świadek M. K. (1) wskazała nawet, że w/w kwoty były wypłacane „za fracht”. Takiej samej terminologii, tj. za „kurs” lub „trasa” używał również powód odnotowując w w/w zeszytach otrzymanie kwoty 1400 złotych lub 1250 złotych. W tych okolicznościach w pełni uzasadnione jest przyjęcie, że kwoty 1400 złotych lub 1250 złotych wypłacane powodowi po zakończeniu każdego kursu, były dodatkowym wynagrodzeniem za pracę (obok wynagrodzenia zasadniczego) wypłacanym powodowi za realizację danego przewozu. Dlatego nie mogą odnieść skutku obecne - składane w warunkach procesu sądowego - twierdzenia pozwanego, że wypłaty realizowane

jako wynagrodzenie za pracę były w istocie wypłatą należności z tytułu podróży służbowych. Gdyby tak było, to pozwany przedstawiłby dokumentację dotyczącą naliczenia i wypłaty pracownikowi należności z tytułu tych podróży. Tymczasem jedyną dokumentacją, którą przedstawił pozwany to tzw. listy płac za 2012 r., 2013 r. i 2014 r. sporządzone w ostatnim dniu roku za cały rok, z których to lista płac za 2012 r. została złożona jedynie w kopii, a jej autentyczność została przez powoda zakwestionowana, a lista płac za 2014 r. zawiera podpis, który naśladuje podpis powoda i – jak ustalił biegły ds. badania pisma – jest wysoce prawdopodobne, że nie został nakreślony przez powoda. Jedynie podpis na liście płac za 2013 r. okazał się autentycznym podpisem powoda, ale jak wskazał powód, kiedy składał ten podpis, na dokumencie wyszczególnione były jedynie kwoty wynagrodzenia zasadniczego, bez kwot należności z tytułu diet i podróży służbowych. Choć ta ostatnia okoliczność nie została w toku procesu udowodniona, to w całokształcie okoliczności sprawy – twierdzeń stron i świadków oraz przedstawienia przez pozwanego jako dowód w sprawie dokumentu z podpisem jedynie naśladującym podpis powoda (na liście płac za 2014 r.) - twierdzenie powoda, że nie otrzymał on należności z tytułu podróży służbowych również za 2013 r. Sąd uznał za wiarygodne.

Mając na uwadze powyższe okoliczności Sąd uznał roszczenie powoda o diety i ryczałty za noclegi za udowodnione i opierając się na wyliczeniach biegłej księgowej A. D., dokonanych w oparciu o stawki przewidziane w w/w rozporządzeniach Ministra Pracy i Polityki Społecznej w sprawie należności z tytułu podróży służbowej, zasądził należne powodowi kwoty tytułem diet i ryczałtów za okres wskazany na wstępie rozważań.

W toku procesu pozwany podnosił, że powód przywłaszczył sobie tarczki tachografu, a kopie tarczek, które złożył do akt sprawy są niewiarygodne. Powyższe okoliczności nie miały jednak zasadniczego znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy, gdyż Sąd dysponował innym materiałem dowodowym, który pozwolił biegłej księgowej ustalić okresy trwania poszczególnych podróży służbowych powoda i na tej podstawie ustalić przysługujące mu należności z tytułu tych podróży. Były to m.in. zapisy powoda w przedłożonych przez pozwanego zeszytach, kopie dokumentu „VISA”, czy też informacje nadesłane przez Straż Graniczną co do czasu i miejsca przekraczania przez powoda granicy. Z tego też względu Sąd oddalił wniosek pełnomocnika pozwanego o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego z zakresu transportu drogowego na okoliczność, czy złożone do akt sprawy kopie tarczek odpowiadają formą i treścią tarczkom stosowanym w transporcie międzynarodowym oraz czy ich zapisy wskazują na modyfikację ich treści. Dowód ten nie był bowiem konieczny dla rozstrzygnięcia sprawy. Poza kompetencją sądu ubezpieczeń społecznych było ustalenie, czy pozwany dopuścił się przywłaszczenia tarczek.

Sąd Okręgowy podkreślił, że na rozstrzygnięcie Sądu w zakresie należności z tytułu ryczałtów za noclegi nie wpłynął wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 24 listopada 2016r. w sprawie K 11/15 (opublikowany w Dz.U. z 2016r., poz.2206 ogłoszonego w dniu 29 grudnia 2016r.), który w pkt. 1 sentencji tego wyroku stwierdził, że art. 21a ustawy z 16 kwietnia 2004 r. o czasie pracy kierowców w związku z art.77.5 § 2, 3 i 5 Kodeksu pracy w związku z §16 ust. 1, 2 i 4 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z 29 stycznia 2013 r. w sprawie należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej w zakresie, w jakim znajduje zastosowanie do kierowców wykonujących przewozy w transporcie międzynarodowym, jest niezgodny z art. 2 Konstytucji.

Jak wynika z uzasadnienia powyższego wyroku, u podstaw takiego rozstrzygnięcia leżało zakwestionowanie przez Trybunał Konstytucyjny sposobu legislacji w przedmiocie należności kierowców w transporcie międzynarodowym i w konsekwencji nie uwzględnienia tego, że w ustawie o czasie pracy kierowców ustawodawca stworzył autonomiczną definicję podróży służbowej, która to podróż stanowi w istocie rodzaj wykonywanej przez kierowców pracy i w związku z tym do tej grupy zawodowej nie można stosować – na zasadzie odesłania - zasad ustalania należności za podróże służbowe pozostałych pracowników.

Zgodnie z art. 190 ust.1 Konstytucji RP z 2 kwietnia 1997 r. orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego mają moc powszechnie obowiązującą, a w myśl art. 190 ust.3 Konstytucji orzeczenie Trybunału wchodzi w życie z dniem ogłoszenia. W świetle powyższego orzeczenie o niekonstytucyjności powyższych uregulowań skutkowało utratą mocy przez te przepisy w rozpatrywanym przez Trybunał Konstytucyjny zakresie. Na gruncie niniejszej sprawy oznaczało to, że podstawy prawnej do uwzględnienia roszczenia powoda o ryczałty za noclegi z tytułu odbywanych przez niego

podróży służbowych w ramach wykonywanych przewozów międzynarodowych nie może stanowić art.21a ustawy o czasie pracy kierowców jako przepis, który utracił moc w odniesieniu do kierowców w transporcie międzynarodowym.

Podstawy prawnej roszczenia powoda w zakresie ryczałtów za noclegi należy jednak poszukiwać w art. 4 przedmiotowej ustawy o czasie pracy kierowców, zgodnie z którym w zakresie nieuregulowanym ustaw stosuje się przepisy kodeksu pracy i w konsekwencji w/w przepis art.77⁵ k.p.

Sąd uwzględnił ponadto roszczenie powoda o zapłatę kwoty 9586,40 złotych tytułem ekwiwalentu za niewykorzystany urlop wypoczynkowy za okres od 1 stycznia 2011 r. do 31 maja 2015 r. Powód wskazał w pozwie oraz w toku przesłuchania w charakterze strony, że poza okresem od 25 maja 2012 r. do 17 czerwca 2012 r. nie korzystał z urlopu wypoczynkowego, a wskazany okres korzystania z urlopu zaliczył na poczet najdalej wymagalnego urlopu za 2010 r. W ten sposób na datę rozwiązania stosunku pracy, tj. na dzień 31 maja 2015 r. pozostał niewykorzystany przez niego urlop wypoczynkowy za rok 2011, 2012, 2013, 2014 oraz 5 miesięcy 2015r. Tym samym zgodnie z art.171 § 1 k.p. powstało po jego stronie roszczenie o zapłatę przez pozwanego ekwiwalentu pieniężnego za niewykorzystany urlop wypoczynkowy. Zgodnie z powyższym uregulowaniem w przypadku niewykorzystania przysługującego urlopu w całości lub w części z powodu rozwiązania lub wygaśnięcia stosunku pracy pracownikowi przysługuje ekwiwalent pieniężny. Pozwany zaprzeczył twierdzeniom powoda, że posiada on niewykorzystany urlop wypoczynkowy wskazując w odpowiedzi na pozew oraz w toku przesłuchania w charakterze strony, że powód wykorzystał należny mu urlop wypoczynkowy, gdyż za okresy pobytu powoda na urlopie wypoczynkowym należy uznać okresy przerwy między poszczególnymi kursami, kiedy to powód nie świadczył pracy, a także okresy tzw. przerw świąteczno-noworocznych ,tj. przełom starego i nowego roku, kiedy firma pozwanego nie wykonywała przewozów, czy wreszcie kilkunastodniowy okres powtarzający się w każdym roku zatrudnienia powoda, kiedy to nie mógł on wykonywać przewozów na teren Federacji Rosyjskiej z powodu załatwiania formalności wizowych. Sąd nie podzielił powyższej argumentacji pozwanego. Pozwany nie przedstawił dokumentacji potwierdzającej, że we wskazywanych przez niego - bliżej nieokreślonych okresach - powód przebywał na urlopie wypoczynkowym, a jedynie wskazał – po zaistnieniu sporu sądowego – że w jego ocenie dane okresy należy uznać za okresy pobytu powoda na urlopie wypoczynkowym. Samo jednak twierdzenie, że skoro pracownik-kierowca nie wykonywał pracy bo np. miał przerwę między zakończeniem jednej a początkiem drugiej trasy, albo oczekiwał na wizę nie jest równoznaczne z pobytem na urlopie wypoczynkowym. Dowodem udzielenia pracownikowi urlopu wypoczynkowego jest zaakceptowany przez pracodawcę wniosek pracownika o udzielenie takiego urlopu, ewentualnie inne niebudzące wątpliwości dowody na okoliczność korzystania przez pracownika z takiego urlopu. Z pewnością jednak dowody te nie mogą się ograniczać do samych twierdzeń pracodawcy, że określone okresy ex post (po fakcie) należy uznać za okresy urlopu wypoczynkowego. Zgodnie z art.154²§1 kp pracownikowi udziela się urlopu wypoczynkowego, a zatem pracownik musi wiedzieć, że w danym okresie (dniach) przebywa na urlopie wypoczynkowym. O wykorzystaniu urlopu wypoczynkowego nie można zatem mówić w każdej sytuacji, gdy pracownik nie świadczy pracy - jak chciałby tego pozwany – jeżeli pracownik nie wystąpił w tym okresie o urlop i pracodawca w sposób niebudzący wątpliwości tego urlopu mu nie udzielił. Dlatego okoliczność, że w ciągu roku kalendarzowego powód miał przerwy między poszczególnymi kursami (co w istocie dotyczy wszystkich kierowców w transporcie międzynarodowym) oraz przez kilkanaście dni oczekiwał na wizę i w związku z tym nie wykonywał przewozów na teren Rosji, nie jest równoznaczne z wykazaniem przez pozwanego, że powód wykorzystał urlop wypoczynkowy. Ubocznie Sąd Okręgowy wskazał, że na tzw. urlopówkach wystawianych przez samego pozwanego pozwany nie wykazywał, że powód przebywał na urlopie wypoczynkowym, ale że miał czas wolny od pracy lub odpoczywał. Powyższej oceny nie zmienia twierdzenie pozwanego, że w okresach przerwy między kursami powód wykonywał pracę na rzecz innych osób. Jeżeli tak było i powód świadczył pracę w czasie, kiedy powinien pozostawać w dyspozycji pracodawcy, to pozwany dysponował środkami prawnymi mającymi na celu zdyscyplinowanie powoda. Okoliczność ta nie może być natomiast uznana za dowód, że powód przebywał na urlopie wypoczynkowym. Mając na uwadze powyższe Sąd zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 9586,40 złotych (wysokość ustalona przez biegłą księgową) tytułem ekwiwalentu za niewykorzystany urlop wypoczynkowy za okres od 1 stycznia 2011 r. do 31 maja 2015 r. wraz z ustawowymi odsetkami od 1 czerwca 2015 r., tj. od dnia następnego po rozwiązaniu stosunku pracy powoda.

Mając na uwadze całokształt przedstawionych okoliczności Sąd orzekł jak w pkt I i II sentencji wyroku, tj. zasądził od pozwanego na rzecz powoda nieprzedawnione należności z tytułu diet oraz ryczałtu za noclegi, a także ekwiwalent pieniężny za niewykorzystany urlop wypoczynkowy wraz z odsetkami, a w pozostałej części powództwo oddalił (pkt III wyroku).

W odniesieniu do kosztów procesu Sąd Okręgowy wskazał, że w sprawie zachodzą podstawy do stosunkowego rozdzielenia kosztów procesu w myśl art.100 kpc. Sąd stwierdził, że roszczenia powoda zostały uwzględnione w 88%, a zatem w takiej wysokości powód wygrał proces. Wynik tego działania nakazywał zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kwoty 3 812 złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania. Mając na uwadze powyższe Sąd orzekł jak w pkt IV wyroku.

W zakresie nieuiszczonych kosztów sądowych, na podstawie art. 97 w zw. z art. 113 ustawy z 28 lipca 2005r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych Sąd nakazał pobrać od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa kwotę 7 062 złotych tytułem części nieuiszczonych kosztów sądowych ,tj. nieuiszczonej opłaty od pozwu (pkt V wyroku). Jednocześnie Sąd nie obciążał pozwanego pozostałymi nieuiszczonymi kosztami sądowymi w wysokości 4 043,28 złotych i koszty te przejął na rachunek Skarbu Państwa (pkt VI wyroku).

Wreszcie na podstawie art. 477²§1 k.p.c. Sąd nadał wyrokowi w części zasądzającej roszczenie rygor natychmiastowej wykonalności do kwoty 1750 złotych, tj. do wysokości jednomiesięcznego wynagrodzenia zasadniczego powoda w dacie ustania stosunku pracy (pkt VII wyroku).

Apelację od powyższego wyroku w zakresie pkt. I, II, IV, V i VII rozstrzygnięcia, złożył pozwany, reprezentowany przez fachowego pełnomocnika w osobie radcy prawnego.

Zarzucił:

1/ naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. poprzez przekroczenie zasady swobodnej oceny dowodów przejawiające się niezgodą z zasadami doświadczenia życiowego i zasadami prawidłowego wnioskowania, ocenę dowodów w postaci:

- zeznań pozwanego J. K. i świadków T. K., M. K. (1), E. K. i M. K. (3) poprzez uznanie ich za niewiarygodne w zakresie, w jakim pozwany i świadkowie zeznali, że wypłacone powodowi kwoty po 1400 zł , a następnie po 1250 zł stanowiły diety i ryczałty za noclegi, podczas gdy w świetle zasad doświadczenia życiowego i zasad prawidłowego wnioskowania, należności wypłacane kierowcom ponad wynagrodzenie zasadnicze z umowy, w tym powodowi, stanowiły właśnie diety i ryczałty za noclegi;

- zeszytów, kalendarza i list płac za lata 2012, 2013 i 2014 złożonych przez pozwanego przez uznanie, że nie stanowią one dowodu wypłaty powodowi należności z tytułu podróży służbowych, podczas gdy w świetle zasad doświadczenia życiowego, praktyki prowadzenia rozliczeń podróży służbowych i wypłaty należności z tego tytułu w postaci diet i ryczałtów za noclegi, w zeszytach, czy tym podobnych instrumentach, nie należą do rzadkości, a zapisy w nich stanowią o dokonywaniu wypłat konkretnych kwot, na które umawiały się strony umowy o pracę;

- zeznań powoda W. G. poprzez niezasadne przyjęcie, że wypłacane mu kwoty po 1 400,00 zł i po 1 250,000 zł stanowiły dodatkowe wynagrodzenie, podczas gdy jest to sprzeczne z wyjaśnieniami powoda, a nadto w świetle zasad doświadczenia życiowego oczywistym jest, że były to należności zwyczajowo wypłacane kierowcom z tytułu odbywania podróży służbowych;

- zeznań pozwanego, dokumentu w postaci Oświadczenia Zrzeszenia (...) w Polsce z dnia 2 listopada 2015r. i wydruków z karty kierowcy powoda, przez niezasadne uznanie, że nie stanowią one dowodu na udzielenie powodowi urlopów wypoczynkowych, podczas gdy w świetle zasad doświadczenia życiowego i prawidłowego wnioskowania, w czasie kiedy dla powoda pozyskiwane były wizy, powód mógł mieć w pełni uzasadnione przekonanie, że został mu udzielony urlop i w tym czasie nie będzie świadczył pracy polegającej na wyjazdach do Rosji (a tylko takie wykonywał w

firmie pozwanego) i swobodnie dysponował swoim czasem, wykonując w tym czasie nawet pracę kierowcy dla innych podmiotów, i tak samo w okresie od Świąt Bożego Narodzenia, przez Nowy rok, aż do Święta Trzech Króli;

- kopii dokumentów w postaci tarczek tachografu, które zostały wykonane z kopii innej kopii i tak złożone do sprawy, a pozwany zakwestionował możliwość prowadzenia na ich podstawie ustaleń faktycznych oraz rzetelnego ustalenia czasu pracy powoda;

2/ naruszenie art. 2 pkt 7 i art. 4 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004r. o czasie pracy kierowców w zw. z art. 775 § 1, 3 i 5 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy w zw. z rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 19 grudnia 2002r. w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej poza granicami kraju i rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29 stycznia 2013 r. w sprawie należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej, poprzez ich niewłaściwe zastosowanie;

3/ naruszenie art. 2 pkt 7 i art. 4 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004r., o czasie pracy kierowców w zw. z art. 775 § 1, 3 i 5 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy w zw. z rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 19 grudnia 2002r. w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej poza granicami kraju i rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29 stycznia 2013 r., w sprawie należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej, przez niezasadne zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda należności z tytułu diet i ryczałtów za noclegi;

4/ naruszenie art. 171 § 1 k.p. poprzez niezasadne przyjęcie, że powód miał roszczenie wobec pozwanego o zapłatę ekwiwalentu za niewykorzystany urlop wypoczynkowy.

Wnosił o zmianę zaskarżonego wyroku w pkt. I i II poprzez oddalenie powództwa także i w tej części oraz zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego za obydwie instancje według norm przepisanych.

W uzasadnieniu apelacji pozwany podniósł, że w świetle zasad doświadczenia życiowego i zasad prawidłowego wnioskowania, jak również w świetle zeznań powoda, wypłacone powodowi kwoty po 1400 zł, a następnie od 2013 r. po 1250 zł, stanowiły diety i ryczałty za noclegi. Skarżący podkreślił, że w sprawach, jakie toczyły się z udziałem jego pełnomocnika przed sądami pracy, należności wypłacane kierowcom ponad wynagrodzenie zasadnicze z umowy zawsze wypłacane były na pokrycie kosztów podróży. Natomiast nigdy nie stanowiło dodatkowego wynagrodzenia za pracę. Taka była powszechnie stosowana praktyka w firmach transportowych. Podobnie częsta była praktyka prowadzenia rozliczeń podróży służbowych w zeszytach lub innych instrumentach, a zapisy tam dokonywane dotyczyły wypłat konkretnych, zryczałtowanych kwot, na które umawiały się strony umowy o pracę. Pozwany, choć formalnie nie wypełniał kart poleceń wyjazdów służbowych, to faktycznie działał jak inni przewoźnicy.

Skarżący podniósł, że nieuprawniony jest automatyzm, zastosowany przez Sąd I instancji, polegający na przyjęciu, że pracownikowi zatrudnionemu w transporcie międzynarodowym należą się zawsze świadczenia rodzajowo i w wysokości, jaka wynika to z rozporządzeń Ministra Pracy i Polityki Społecznej z 19 grudnia 2002 r. i 29 stycznia 2013 r. W regulaminie wynagradzania, czy w umowie o pracę diety i ryczałty mogą być bowiem ustalane w wysokości niższej, niż wynikałoby to z w/w rozporządzeń. Ponadto zgodnie z utrwalonym orzecnictwem diety i ryczałty mogą być ustalone w jednej, zryczałtowanej kwocie. Skoro powód ustalił z pozwanym, że będzie otrzymywał diety i ryczałty, to w sytuacji gdy powód otrzymał kwoty po 1400 zł i po 1250 zł, należy uznać, że diety i ryczałty za noclegi zostały mu wypłacone w jednej, zryczałtowanej kwocie. W ocenie skarżącego Sąd pierwszej instancji bezzasadnie przyjął, że powód jako pracodawca miał obowiązek wyliczenia kwot diet i ryczałtów oraz prowadzenia w tym zakresie

dokumentacji. Podsumowując, powództwo w zakresie roszczenia o zapłatę z tytułu diet i ryczałtów za podróże służbowe powinno być oddalone w całości.

Zdaniem skarżącego w świetle zasad doświadczenia życiowego i prawidłowego wnioskowania powód mógł mieć w pełni uzasadnione przekonanie, że przebywa na urloпах wypoczynkowych w czasie, gdy dla powoda pozyskiwane były wize, jak również w okresie Świąt Bożego Narodzenia i Nowego Roku. Wówczas powód swobodnie dysponował swoim czasem, wykonując nawet pracę dla innych podmiotów. Wobec powyższego powód nie ma roszczenia o zapłatę ekwiwalentu za niewykorzystany urlop.

W odpowiedzi na apelację powód, reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika w osobie radcy prawnego wnosił o oddalenie apelacji i zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego od pozwanego na rzecz powoda według norm przepisanych.

W uzasadnieniu odpowiedzi na apelację powód podniósł, że ocena dowodów przeprowadzona przez Sąd jest prawidłowa. Ustalenia faktyczne i uzasadnienia wyroków w innych sprawach, nawet podobnych, nie mają przełożenia na sprawę niniejszą. Natomiast wszystkie zarzuty apelacji dotyczące naruszenia prawa materialnego sprowadzają się w istocie do zakwestionowania oceny dowodów przeprowadzonej przez Sąd I instancji, a więc są bezskuteczne.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Apelacja jest niezasadna i podlega oddaleniu.

Ustalenia Sądu I instancji i wyprowadzone na ich podstawie wnioski Sąd Apelacyjny w pełni podziela i przyjmuje za własne. Sprawia to, że nie zachodzi potrzeba powtarzania szczegółowych ustaleń faktycznych oraz dokonanej w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku interpretacji przepisów prawa mających zastosowanie w sprawie niniejszej. Jeżeli więc uzasadnienie orzeczenia sądu pierwszej instancji, sporządzone zgodnie z wymaganiami art. 328 § 2 k.p.c., spotyka się z pełną akceptacją sądu drugiej instancji, to wystarczy, że da on temu wyraz w treści uzasadnienia swego orzeczenia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 kwietnia 1997 r., II UKN 61/97, publ. OSNAP 1998, nr 3, poz. 104 oraz wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 stycznia 1999 r., I PKN 21/98, publ. OSNAP 2000, nr 4, poz. 143).

Odnosząc się zatem bezpośrednio do zarzutów apelacji stwierdzić należy ich bezzasadność.

Nietrafny jest zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. Skuteczna obrona stanowiska skarżącego w tym zakresie wymagałaby wykazania, że sąd uchybił zasadom logicznego rozumowania lub doświadczenia życiowego oraz brak jest wszechstronnej oceny wszystkich istotnych dowodów (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 29 lipca 1998 r., II UKN 151/98 – OSNAPiUS 1999/15/492; z 4 lutego 1999 r. II UKN 459/98 – OSNAPiUS 2000/6/252; z 5 stycznia 1999 r., II UKN 76/99 – OSNAPiUS 2000/19/732). Tylko w przypadku, gdy brak jest logiki w wiązaniu wniosków z zebranymi dowodami lub gdy wnioskowanie sądu wykracza poza schematy logiki formalnej albo, wbrew zasadom doświadczenia życiowego, nie uwzględnia jednoznacznych praktycznych związków przyczynowo - skutkowych, to przeprowadzona przez Sąd ocena dowodów może być skutecznie podważona (por. wyrok SN z dnia 27 września 2002 r., II CKN 817/00 LEX nr 56906). Zdaniem Sądu Apelacyjnego Sąd Okręgowy należycie wyjaśnił sprawę, a przeprowadzona ocena dowodów jest prawidłowa i odpowiada powyższym kryteriom. Apelacja nie wykazuje uchybień w rozumowaniu Sądu, które podważałyby prawidłowość dokonanej oceny. Podkreślić należy, że naruszenie zasad swobodnej oceny dowodów nie może polegać na przedstawieniu przez stronę alternatywnego stanu faktycznego, a tylko na podważeniu przesłanek tej oceny z wykazaniem, że jest ona rażąco wadliwa lub oczywiście błędna – czego skarżący we wniesionej apelacji nie uczynił.

Sąd Okręgowy zasadnie nie dał wiary zeznaniom pozwanego i świadków: T. K., M. K. (1), E. K. i M. K. (3) w zakresie w jakim twierdzili oni, że wypłacone powodowi kwoty po 1400 zł, a następnie po 1250 zł stanowiły diety i ryczałty za noclegi. Powyższe zeznania nie miały w ogóle oparcia w pozostałym materiale dowodowym sprawy. Pozwany nie przedstawił, żadnych dokumentów potwierdzających rozliczanie podróży służbowych. Pozwany nie wystawiał powodowi poleceń wyjazdu służbowego, a po powrocie powoda z podróży nie naliczał należności powoda z tytułu diet

i ryczałtu za noclegi. Jest to okoliczność bezsporna. W tym stanie rzeczy nie sposób uznać, że wypłacana powodowi za każdy kurs taka sama kwota w wysokości 1 400 złotych lub 1 250 złotych była wypłacana tytułem realizacji należności za podróże służbowe. Sugestie pozwanego i świadków, jakoby kwoty wypłacane powodowi były „za fracht”, również nie przemawiają za przyjęciem, że w kwotach tych mieściły się należności z tytułu podróży służbowych. Ewentualne wypłacanie kierowcom tzw. frachtu nie pozbawia ich prawa do świadczeń z tytułu podróży służbowych, jest to bowiem element składowy wynagrodzenia kierowcy. Natomiast diety i inne świadczenia delegacyjne nie są wynagrodzeniem, lecz stanowią rozliczenie wydatków delegacyjnych.

Zauważyć wreszcie wypada, że wspomniani świadkowie są członkami rodziny pozwanego, zaangażowanymi w prowadzoną przez pozwanego działalność gospodarczą, a zatem są zainteresowani pozytywnym dla pozwanego rozstrzygnięciem sprawy.

Sąd Okręgowy zasadnie również uznał, że zeszyty, kalendarz i listy płac za lata 2012, 2013 i 2014, przedłożone przez pozwanego, nie stanowią dowodu wypłaty powodowi należności z tytułu podróży służbowych. Zauważyć należy, że co do najmniej jednej listy (za 2014 rok) zostało wykazane – na skutek wywołanej opinii biegłego do spraw badania pisma - że zawiera ona podpis naśladujący podpis powoda, a sam powód kwestionował, aby podpisywał listę płac. Wobec powyższego zasadnie listy te zostały uznane za niewiarygodne przez Sąd I instancji. Natomiast zapiski w kalendarzu i zeszytach przedstawiają jedynie wyliczenia matematyczne i nie potwierdzają faktycznej wypłaty powodowi należności tytułem diet i ryczałtów.

Skarżący podniósł w apelacji, że zeznania samego powoda przemawiają za przyjęciem, że wynagrodzenie, jakie otrzymywał od powoda w kwotach po 1400 zł, a następnie po 1250 zł stanowiły należności wypłacane mu z tytułu podróży służbowych. Stanowisko takie nie znajduje jednakże żadnego potwierdzenia w materiale dowodowym sprawy. Przytoczone w uzasadnieniu apelacji sformułowania odnośnie umawiania się co do wynagrodzenia oraz diet i ryczałtów zostały pozbawione kontekstu.

Skarżący akcentował, że w innych sprawach, prowadzonych przez jego pełnomocnika procesowego, należności wypłacane kierowcom ponad wynagrodzenie zasadnicze z umowy zawsze wypłacane było na pokrycie kosztów podróży, a nie jako dodatkowe wynagrodzenie. Podobnie częsta była wśród przewoźników praktyka prowadzenia rozliczeń podróży służbowych w zeszytach lub „innych instrumentach”, a zapisy tam dokonywane dotyczyły wypłat konkretnych, zryczałtowanych kwot, na które umawiały się strony umowy o pracę.

Zauważyć trzeba, że swobodna ocena dowodów nie sięga tak daleko, aby sąd - wbrew treści jedynych uzyskanych w sprawie dowodów - mógł sprawę rozstrzygnąć wyłącznie na podstawie doświadczenia zdobytego na tle rozpoznawania innych podobnych spraw (por. wyrok Sądu Najwyższego z 22 kwietnia 1964 r., III PU 36/63, Legalis). Zasadnie przy tym wskazał powód w odpowiedzi na apelację, że w sprawie nie został przeprowadzony żaden dowód na poparcie w/w twierdzeń strony powodowej. W konsekwencji ustalenia faktycznie i uzasadnienia wyroków w innych sprawach, nawet podobnych, pozostają bez wpływu na rozstrzygnięcie w sprawie niniejszej.

W świetle rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 28 maja 1996 r. w sprawie zakresu prowadzenia przez pracodawców dokumentacji w sprawach związanych ze stosunkiem pracy oraz sposobu prowadzenia akt osobowych pracownika (Dz. U. Nr 62, poz. 286 ze zm.) do obowiązków pracodawcy należy prowadzenie pełnej i rzetelnej dokumentacji ewidencjonującej wszystkie wypłacane pracownikom kwoty, tytułem świadczonej pracy, w tym diety oraz ryczałty za nocleg. Pozwany nie prowadził żadnej dokumentacji pracowniczej związanej z tymi należnościami, a samej umowie o pracę brak było szczegółowych postanowień odnoszących się do należności z tytułu podróży służbowych. Wobec powyższego zasadnie podnosił powód w odpowiedzi na apelację, że pozwany pracodawca nie może wywodzić pozytywnych dla siebie skutków procesowych z rażących zaniedbań swoich podstawowych obowiązków.

Odnosząc w tym miejscu się do oceny dowodu w postaci tarczki tachografu podzielić trzeba argumentację Sądu I instancji, że dowód ten mnie miał istotnego znaczenia w sprawie, w sytuacji gdy Sąd dysponował innym materiałem dowodowym pozwalającym bieglej księgowej na ustalenie okresów trwania poszczególnych podróży służbowych.

Podsumowując, z zebranego w sprawie materiału dowodowego nie można wyprowadzić wniosku, że kwoty wypłacane powodowi po 1 400,00 zł, a następnie po 1 250,00 zł, stanowiły należności z tytułu diet i ryczałtów.

Odnosząc się do zarzutów naruszenia prawa materialnego stwierdzić należy ich bezzasadność.

Naruszenie prawa materialnego może nastąpić bądź poprzez jego błędną wykładnię - czyli poprzez mylne rozumienie treści określonej normy prawnej, albo poprzez jego niewłaściwe zastosowanie, czyli poprzez błędne uznanie, że do danego ustalonego stanu faktycznego ma zastosowanie dany przepis prawa materialnego, albo też odwrotnie, tzn. przepis, który winien mieć zastosowanie w danym stanie faktycznym - nie został zastosowany (por. postanowienie SN z 15 października 2001 r. I CKN 102/99; wyrok SN z 5 października 2000 r. II CKN 300/00; postanowienie z 28 maja 1999 r., I CKN 267/99 Prok. i Pr. 1999/11-12/34; wyrok SN z 19 stycznia 1998 r., I CKN 424/97 OSNC 1998/9/136). Skarżący nie sformułował w złożonej apelacji zarzutu wadliwości ustalenia stanu faktycznego. Powyższe uniemożliwia skuteczne podniesienie zarzutu naruszenia przepisów prawa materialnego, o jakich mowa w apelacji. Jeżeli bowiem apelacja kwestionuje ustalony przez Sąd I instancji stan faktyczny, skarżący odnosi zarzut naruszenia prawa materialnego do stanu faktycznego, który sam postuluje w apelacji, a nie do stanu faktycznego stanowiącego podstawę orzeczenia Sądu.

Skarżący podniósł w uzasadnieniu apelacji, że nie można zgodzić się na swoisty „automatyzm” polegający na każdorazowym przyjęciu, że pracownikowi zatrudnionemu w transporcie międzynarodowym należą się zawsze świadczenia rodzajowo i w wysokości, wynikające z rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 19 grudnia 2002 r. w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej poza granicami kraju oraz rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29 stycznia 2013r. w sprawie należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej.

Pozwany przywołał przy tym szereg orzeczeń Sądu Najwyższego mówiących o tym, że w regulaminie wynagradzania, bądź w umowie o pracę, mogą być ustalane diety i ryczałty należne kierowcom w wysokości niższej, niż wynikałoby to z odpowiednich rozporządzeń.

Podkreślić jednak należy, że – inaczej, niż w stanach faktycznych spraw przytoczonych przez skarżącego - w niniejszej sprawie nie obowiązywał żaden z tego typu regulaminów, a umowa o pracę między powodem a pozwanym nie regulowała kwestii należności za podróże służbowe. Zasadnie wskazał zatem Sąd I Instancji, że w sytuacji, gdy układ zbiorowy pracy, regulamin wynagradzania lub umowa o pracę nie regulują warunków wypłacania należności z tego tytułu, pracownikowi przysługują należności na pokrycie kosztów podróży służbowej wg przepisów wykonawczych, o których mowa w § 2 przepisu tj. rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 19 grudnia 2002 r. w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w Państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej poza granicami kraju, a także zastępującego je od 1 marca 2013 r. rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29 stycznia 2013 r. w sprawie należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej. Nadto przywołane orzecznictwo odnosi się do kwestii wysokości diet i ryczałtów, podczas gdy w niniejszej sprawie kwestią sporną nie była wysokość wypłaconych świadczeń z tego tytułu, lecz to, czy diety i ryczałty zostały w ogóle wypłacone przez pozwanego powodowi.

W ocenie skarżącego Sąd pierwszej instancji bezzasadnie przyjął, że powód jako pracodawca miał obowiązek wyliczenia kwot diet i ryczałtów oraz prowadzenia w tym zakresie dokumentacji.

Z powyższym stanowiskiem nie można się zgodzić. W razie nieuregulowania w trybie autonomicznym (regulaminem wynagradzania, postanowieniami umowy o pracę) warunków wypłacania należności z tytułu podróży służbowej stosuje się w tym zakresie przepisy rozporządzenia. Brak wewnętrznych regulacji u pracodawcy nie zwalnia go z wyliczania kwot diet i ryczałtów i prowadzenie w tym zakresie odpowiedniej dokumentacji.

Podsumowując, roszczenie powoda o diety i ryczałty za podróże służbowe, w zakresie przyjętym przez Sąd I instancji, było zasadne.

Sąd Okręgowy dokonał prawidłowej oceny materiału dowodowego także w kontekście udzielenia powodowi urlopów wypoczynkowych w trakcie trwania zatrudnienia u pozwanego.

Dokumenty w postaci Oświadczenia Zrzeszenia (...) w Polsce z dnia 2 listopada 2015 r. i wydruków z karty kierowcy powoda nie stanowią w żadnej mierze dowodu na to, że powodowi udzielano urlopów wypoczynkowych. Nie sposób podzielić stanowiska skarżącego, jakoby - z racji samego tylko niewykonywania obowiązków pracowniczych u pozwanego - powód przebywać miał na urlopie wypoczynkowym w czasie oczekiwania na uzyskanie wizy do Federacji Rosyjskiej oraz w okresie Świąt Bożego Narodzenia. Wbrew twierdzeniom skarżącego brak jest uzasadnienia dla przyjęcia, że w powyższych okresach „powód mógł mieć w pełni uzasadnione przekonanie, że został mu udzielony urlop”.

Ze zgromadzonego w sprawie materiału wynika, że w powyższych okresach powód pozostawał w gotowości do wykonywania pracy, a nie na urlopie wypoczynkowym. Przede wszystkim, brak jest dowodu na to, że powód miał świadomość tego, że takiego urlopu mu udzielono. Zgodnie z art. 154² § 1 k.p. pracownikowi udziela się urlopu wypoczynkowego. A zatem pracownik musi wiedzieć, że w danym okresie przebywa na urlopie wypoczynkowym. O wykorzystaniu urlopu wypoczynkowego nie można zatem mówić w każdej sytuacji, gdy pracownik nie świadczy pracy, jeżeli pracownik nie wystąpił w tym okresie o urlop i pracodawca w sposób niebudzący wątpliwości tego urlopu mu nie udzielił.

Powód o każdej kolejnej podróży służbowej był informowany telefonicznie przez pozwanego, po czym niezwłocznie w wyznaczonym miejscu i rozpoczynał kolejną podróż. Świadek I. S. (2) zeznała w sprawie, że nie mogli z powodem nigdzie wyjechać, bo powód „cały czas był pod telefonem”, gdyż jego pracodawca mógł w każdej chwili zadzwonić i wezwać go do pracy.

Jeżeli natomiast powód świadczył pracę w okresach, kiedy powinien był pozostawać w dyspozycji pracodawcy, to – jak słusznie wskazał Sąd pierwszej instancji - pozwany dysponował środkami prawnymi mającymi na celu zdyscyplinowanie pracownika.

W tym stanie rzeczy roszczenie powoda o zapłatę ekwiwalentu za niewykorzystany urlop wypoczynkowy było uzasadnione. Sąd Okręgowy nie naruszył zatem przepisu art. 171 § 1 k.p. roszczenie to uwzględniając.

Z tych wszystkich względów stwierdzić należało, że wyrok w zaskarżonej części odpowiada prawu. Apelacja nie zawiera natomiast argumentacji przemawiającej za uwzględnieniem wniesionego środka zaskarżenia.

Mając powyższe na uwadze Sąd Apelacyjny orzekł na podstawie art. 385 k.p.c., jak w pkt. I wyroku.

O kosztach postępowania apelacyjnego Sąd Apelacyjny orzekł na podstawie art. 98 k.p.c., art. 99 k.p.c. w zw. z §10 ust. 1 pkt 2 w zw. z § 2 pkt 6 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U.2018.265 j.t.), jak w pkt. II orzeczenia.